

Облік витрат у державному секторі регулює НП(С)БОДС 135 "Витрати", який наводить класифікацію витрат у розрізі обмінних та необмінних операцій, визнання витрат, їх оцінку та склад собівартості продукції. Міжнародні стандарти регулюють лише облік витрат на позики (МСБОДС 5). Однак у НП(С)БОДС 135 немає визначення терміна "витрати". НП(С)БОДС 1 розглядає витрати як зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу, не визнаючи при цьому витратами зменшення корисності активів, як це передбачено у МСБОДС 1, МСБОДС 5.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для ведення обліку в державному секторі затверджено 19 національних стандартів на відміну від 26 міжнародних. Однак частина національних стандартів об'єднує в собі вимоги та положення декількох міжнародних стандартів: НП(С)БОДС 101 "Подання фінансової звітності", НП(С)БОДС 102 "Консолідована фінансова звітність", НП(С)БОДС 124 "Доходи", НП(С)БОДС 127 "Зменшення корисності активів". У міжнародних стандартах, на відміну від національних, наведено значно більше прикладів для пояснення термінів чи положень. Водночас міжнародні стандарти не розглядають облік нематеріальних активів, який регулює НП(С)БОДС 122 "Нематеріальні активи".

Склад фінансової звітності за міжнародними та національними стандартами не відрізняється, однак перелік статей, за якими необхідно розкривати інформацію про активи, власний капітал та зобов'язання за національними стандартами, є ширший. За міжнародними стандартами для державного сектору не передбачено подання проміжної звітності. Облік витрат розкритий ширше у НП(С)БОДС 135 в розрізі обмінних та необмінних операцій, водночас в ньому не розглядаються витрати на позики, які регулюють міжнародні стандарти. Існує невідповідність у визначенні терміна "витрати".

Отже, загалом національні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору відповідають основі міжнародних, однак деякі істотні відмінності між ними існують. Розкриття та аналіз всіх відмінностей цих стандартів, їх вдосконалення потребують подальших наукових досліджень.

Література

1. Кравченко О.В. Методологічні аспекти оцінки основних засобів бюджетних установ / О.В. Кравченко // Економічні науки. – Сер.: Облік і фінанси. – 2012. – Вип. 9 (33). – Ч. 4. – С. 214-221.
2. Ловінська Л.Г. Тенденції реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності державного сектору України / Л.Г. Ловінська, Н.І. Сушко // Фінанси України : журнал. – 2012. – № 7. – С. 74-83.
3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі 1-26. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=80965&cat_id=83024.
4. Національні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі 101-135. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=83023.
5. Палагнюк М.В. Порівняння складу доходів від необмінних операцій за міжнародною та національною практикою / М.В. Палагнюк, Є.В. Калюга // Економічні науки. – Сер.: Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(4). – С. 106-112.

6. Пирожик М.Б. Облік заробітної плати в органах пенсійного фонду відповідно до НП(С)БОДС 132 "Виплати працівникам" / М.Б. Пирожик, Є.В. Калюга // Економічні науки. – Сер.: Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(4). – С. 123-128.

7. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: Постанова КМУ від 16 січня 2007 р., № 34.

8. Прядка Н.М. Визнання запасів в обліку установ сектору державного управління / Н.М. Прядка // Економічні науки. – Сер.: Облік і фінанси. – 2013. – № 4. – С. 71-74.

Воськало Н.М. Сравнительная характеристика национальных и международных стандартов бухгалтерского учета для государственного сектора

Проведено сравнение соответствия требований утвержденных 19 национальных положений (стандартов) бухгалтерского учета в государственном секторе до 26 международных стандартов бухгалтерского учета в государственном секторе. Определены основные различия в требованиях к составлению финансовой отчетности (баланса, отчета о финансовых результатах, отчета о движении денежных средств, отчета о собственном капитале, примечания), в частности, в составе ее статей, разделения на разделы, сроках формирования; консолидированной финансовой отчетности и общей консолидированной отчетности; расходов и т.п.

Ключевые слова: государственный сектор, национальные положения (стандарты) бухгалтерского учета в государственном секторе, международные стандарты бухгалтерского учета в государственном секторе.

Voskalo N.M. Comparative Characteristics of National and International Accounting Standards for the Public Sector

The comparison of compliance of approved nineteen national regulations (standards) of accounting in the public sector and twenty-six international accounting standards in the public sector is drawn. The main differences in the requirements for the preparation of financial statements (balance sheet, income statement, statement of cash flows, statement of changes in equity, notes), in particular, as part of its articles, partitioning, terms of formation; consolidated financial statements and the overall consolidated accounts; costs etc. are identified.

Key words: public sector, national regulations (standards), accounting, international accounting standards, requirements.

УДК 330.142.211:332.1

Ст. наук. співроб. І.В. Андел, канд. екон. наук –
ІРД НАН України

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ТРАНСФЕРТІВ У ФІНАНСУВАННІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ

Здійснено оцінку впливу трансфертів на розвиток економіки, виробничої сфери регіону, оцінку ефективності використання інвестицій у виробничій сфері, оцінку мотивації підприємств до оновлення основного капіталу, запропоновано модель економічного зростання у регіоні за рахунок модернізації основного капіталу, запропоновано організацію моніторингу використання державних трансфертів у фінансуванні модернізації основного капіталу виробничої сфери та економічного зростання у регіоні. Запропонована модель економічного зростання і проведення моніторингу використання державних трансфертів та економічного зростання можуть послужити для підвищення ефективності використання державних трансфертів та субсидій.

Ключові слова: державні трансферти, оновлення основного капіталу, виробнича сфера регіону, інвестовіддача, економічне зростання, моніторинг, ланцюжок економічного зростання.

Модернізація основного капіталу є умовою економічного зростання в регіоні, її можна розглядати як оновлення основних засобів, підвищення ефективності їх використання, ефективне використання інвестиційних коштів скерованих на модернізацію, покращення техніко-економічних показників обладнання, покращення технічного рівня підприємств, продуктивність обладнання, зростання продуктивності праці.

Питання щодо оновлення основних засобів досліджено у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, таких як: Г. Асмолова, О.В. Бондар, Д.В. Ванькович, Н.Б. Демчишак, С.В. Захарін, О. Кленін, Є.О. Литвиненко, С.В. Онишко, Д.М. Серебрянський, В.О. Парнюк, Р.В. Прок, Л. Ткаченко, Г.В. Федаш та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, завдання теоретико-методичного забезпечення процесу оновлення основного капіталу підприємств виробничої сфери розроблено не досить повно, а тому потребують подальшого вивчення.

У ринкових умовах загострюється проблема пошуку форм і методів оновлення основного капіталу у регіонах, зростання ефективності використання інвестиційних коштів. У цьому контексті важливу роль відіграє трансфертна політика і реалізація міжбюджетних відносин на місцевому рівні. На сьогодні держава застосовує міжбюджетні трансферти для процедури вирівнювання диспропорцій доходної бази та потреби в бюджетних ресурсах окремих регіонів. Кошти з державного бюджету використовуються для вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів. Науковці, дослідники зауважують, що потрібно переглянути використання трансфертів, "світова фінансова криза потребує зваженого підходу до використання інструментарію міжбюджетного фінансового вирівнювання" [1]. Економісти зазначають, що потрібно сприяти економічній незалежності регіонів, "Власні та закріплені джерела доходів муніципалітетів крім того, що дають змогу фінансувати потреби місцевих громад, мають важливе політичне значення, адже засвідчують рівень фінансової незалежності місцевого самоврядування та ступінь його здатності самостійно, без фінансової допомоги з вищестоящих бюджетів, вирішувати проблеми місцевих територій та забезпечувати фінансування соціально-економічних програм, а також потреб закладів і установ місцевого значення" [2]. З іншого боку, низька питома вага зазначених джерел доходів повністю суперечить основним вимогам Європейської хартії місцевого самоврядування та світової практиці бюджетних відносин [3]. З цієї причини, держава змушена застосовувати процедури вирівнювання диспропорцій доходної бази та потреби в бюджетних ресурсах окремих регіонів шляхом використання різноманітних міжбюджетних трансфертів. Тому важливим завданням для держави на сьогодні є підвищення рівня самодостатності регіонів.

З цієї причини трансферти можна і необхідно використовувати не тільки з метою вирівнювання економічного розвитку, але й з метою економічного зростання регіонів шляхом їх використання для певних інвестиційних проектів, а саме інвестиційних проектів проведення модернізації основного капіталу у виробничій сфері регіону. Згідно зі ст. 96 Бюджетного кодексу, до другої групи міжбюджетних трансфертів належать трансферти, що надаються для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про його надання, це зокрема субвенція на виконання інвестиційних проек-

тів. Протягом останніх років близько 50 % офіційних трансфертів з державного бюджету становили субвенції. Отже, міжбюджетні трансферти можна використовувати не тільки і не стільки для надання допомоги регіону для фінансування соціальної сфери, комунального господарства, а також або переважно з метою економічного зростання у регіоні шляхом надання фінансової допомоги підприємствам. Фінансування модернізації підприємств виробничої сфери, в яких буде найбільша інвестовіддача (співвідношення валової доданої вартості й інвестицій, співвідношення виробленої продукції і інвестицій), сприятиме створенню нових точок економічного зростання у регіоні. Тобто кошти трансфертів будуть витрачені не на проїдання, а на розвиток підприємств, що сприятиме розвитку регіону загалом.

Як свідчать результати досліджень, протягом останніх років у Львівській області 10-15 % доходів обласних бюджетів в Україні формувались за рахунок державних трансфертів. Трансферти, платежі, які надає держава домогосподарствам та підприємствам, мають певний вплив на економіку регіону. Зростання трансфертів збільшує сукупний попит, трансферти здійснюють дотичний вплив на валовий регіональний доход, вони є інструментом його перерозподілу. Трансферти у кейнсіанській моделі мають мультиплікативний ефект зміни національного доходу (сукупного випуску), що відображається формулою [4]

$$\Delta Y = k \cdot \Delta T, \quad (1)$$

де: ΔY – приріст сукупного доходу регіону, ΔT – приріст трансфертів (субсидій), k – коефіцієнт, який показує наскільки зріс сукупний доход під час зростання трансферту на одиницю.

Мультиплікатор трансфертів – це коефіцієнт, який показує, у скільки разів збільшується (зменшується) сукупний доход у разі збільшення (зменшення) трансфертів на одиницю. Збільшення сукупного доходу, зокрема, відбувається через вплив освоєння державних трансфертів на інвестування за рахунок інших джерел. Вплив державних трансфертів на економіку представлено у табл. 1.

Із табл. 1 видно, що мультиплікатор трансфертів у роки світової кризи знижувався, але у 2007-2008 рр. та у 2011 р. мав вищі значення як у Львівській обл., так і в Україні, причому в Україні кошти, витрачені на фінансування трансфертів, використовувались у 3 рази ефективніше, ніж у Львівській обл., середнє значення мультиплікатора в Україні становило 256,26, тоді як у Львівській обл. – 83,63 грн/грн. Більше значення мультиплікатора як у Львівській обл., так і в Україні відповідало більшим значенням приросту інвестицій в основний капітал за рахунок коштів підприємств відносно до приросту трансфертів та інвестицій в основний капітал за рахунок коштів банків та позик відносно приросту трансфертів. Використання трансфертів у Львівській обл. було більш ефективним, приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів підприємств на одиницю приросту трансфертів у Львівській обл. становив 9,42 грн/грн, тоді як в Україні – 7,68 грн/грн за їх середніми значеннями.

З метою ефективного використання фінансування економіки регіонів за рахунок державних трансфертів, державні кошти необхідно передусім вкладати у ті підприємства, де можна одержати найбільші прибутки. У виробничу сферу входять промислові, будівельні підприємства та підприємства транспорту і

зв'язку. Ефективність використання інвестицій на підприємствах можна виміряти за допомогою коефіцієнта інвестовіддачі, або приросту доходів відносно приросту інвестицій, ефективність використання інвестицій на підприємствах видів економічної діяльності виробничої сфери Львівської обл., України у 2007-2011 рр. представлена у табл. 2.

Табл. 1. Динаміка державних трансфертів та їх вплив на валовий регіональний продукт у Львівській обл., Україні у 2007-2011 рр. (Джерело: [5-8])

Показник	Роки					Середнє значення
	2007	2008	2009	2010	2011	
Львівська обл.						
Мультиплікатор трансфертів, грн/грн	50,63	56,62	-2,39	5,43	274,88	83,63
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів місцевих бюджетів на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	1,54	1,21	-0,33	-0,18	-0,41	0,07
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів підприємств на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	9,96	8,96	11,81	0,35	16,57	9,42
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів банків та ін. позик на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	1,25	0,35	4,07	0,16	65,06	17,41
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів іноземних інвесторів на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	4,33	3,67	2,02	-0,21	-0,47	1,25
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів населення на будівництво власних квартир на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	0,44	0,39	2,00	0,04	2,45	1,22
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів населення на індивідуальне житлове будівництво на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	2,68	2,63	2,72	0,71	1,31	1,84
Україна						
Мультиплікатор трансфертів, грн/грн	384,70	453,59	23,83	154,94	80,75	256,26
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів місцевих бюджетів на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	2,69	2,32	1,18	0,07	0,29	0,96
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів підприємств на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	25,32	22,91	7,39	-4,31	4,74	7,68
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів банків та ін. позик на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	9,32	8,29	3,86	-0,35	2,75	3,64
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів іноземних інвесторів на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	1,22	0,83	0,15	-1,23	0,51	0,07
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів населення на будівництво власних квартир на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	98,00	-0,34	0,96	-0,05	-0,03	0,13
Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів населення на індивідуальне житлове будівництво на одиницю приросту трансфертів, грн/грн	2,89	2,72	1,25	3,82	-0,18	1,90

Табл. 2. Ефективність використання інвестицій на підприємствах видів економічної діяльності виробничої сфери Львівської обл., України у 2007-2011 рр.

Показник	Роки					Середнє значення
	2007	2008	2009	2010	2011	
Львівська обл.						
Коефіцієнт ефективності використання інвестицій у промисловості, грн / грн	7,95	7,51	2,17	11,96	25,70	11,06
Коефіцієнт ефективності використання інвестицій у будівництві, грн / грн	29,12	28,35	8,05	2,80	-28,44	7,98
Коефіцієнт ефективності використання інвестицій у транспорті і зв'язку, грн / грн	390,8	392,66	-0,62	2,06	1,01	157,18
Україна						
Коефіцієнт ефективності використання інвестицій у промисловості, грн / грн	11,30	10,96	-10,46	-12,70	356,24	86,01
Коефіцієнт ефективності використання інвестицій у будівництві, грн / грн	8,50	8,21	-11,82	-2,98	-77,56	-21,04
Коефіцієнт ефективності використання інвестицій у транспорті і зв'язку, грн / грн	8,30	7,89	5,35	-3,62	9,32	4,73

Джерело: [5-8]

З табл. 2 видно, що серед підприємств виробничої сфери у Львівській обл. коефіцієнт інвестовіддачі був найбільшим на підприємствах у транспорті і зв'язку, середнє значення 151,18 грн/грн, в Україні цей коефіцієнт мав найбільше значення на підприємствах промисловості – 86,01 грн/грн у середньому. Зростання доходності на підприємствах не відповідало зростанню інвестицій підприємств в оновлення основних засобів, що видно з табл. 3.

Табл. 3. Динаміка оновлення основних засобів у Львівській обл., України у 2007-2011 рр. (%)

Показник	Роки					Середнє значення
	2007	2008	2009	2010	2011	
Львівська область						
Економіка	6,50	6,76	2,74	3,53	3,07	4,03
Виробнича сфера	7,17	7,08	2,44	1,98	2,15	3,41
Промисловість	6,63	9,99	4,53	5,75	6,41	6,67
Будівництво	13,75	11,49	6,04	8,07	9,56	8,79
Транспорт і зв'язок	7,23	4,18	1,33	0,81	0,97	1,82
Україна						
Економіка	6,23	4,75	2,85	1,84	1,98	2,86
Виробнича сфера	5,94	3,87	2,53	1,25	1,39	2,26
Промисловість	6,01	6,48	3,95	3,82	3,99	4,56
Будівництво	15,56	13,35	8,53	4,55	6,81	8,31
Транспорт і зв'язок	5,00	1,83	1,23	0,46	0,55	1,02

Джерело: [5-8]

З табл. 3 видно, що якщо глянути на факти, то оновлення основних засобів у Львівській обл., Україні найкраще відбувалось у будівництві, протягом 2007-2011 рр. коефіцієнт оновлення у будівництві у Львівській обл. змінювався від 6,04 до 13,75 %, у будівництві в Україні – від 4,55 до 15,56 %. На думку зарубіжних економістів, введення нових основних фондів має становити не менше 25-30 % від наявних.

Підприємства з більшими прибутками – це підприємства промисловості в Україні, підприємства транспорту і зв'язку у Львівській обл., їх результати вплинуть на зростання економіки в регіоні за рахунок міжгалузевих зв'язків. Окрім того, зростають надходження у місцевий бюджет за рахунок їх оподаткування, що сприятиме фінансуванню інших менш прибуткових підприємств виробничої сфери регіону за рахунок коштів місцевих бюджетів. Отже, за рахунок державних трансфертів насамперед необхідно фінансувати підприємства транспорту і зв'язку у Львівській обл. та підприємства промисловості в Україні.

Окрім того, пропонуємо формулу ланцюжка економічного зростання, ця формула охоплює повністю інвестиційну діяльність підприємств від вкладення інвестицій до одержання прибутків та висвітлює вплив інвестиційної діяльності на економічне зростання. Цей ланцюжок економічного зростання можна виразити за допомогою інтегрального індекса економічного зростання економіки за рахунок ефективності використання основного капіталу регіону (формула 2):

$$I_o = T_I / T_D \cdot T_O / T_T \cdot T_K / T_O \cdot T_F / T_O \cdot T_V / T_O \cdot T_I / T_P, \quad (2)$$

де: I_o – інтегральний індекс економічного зростання за рахунок оновлення основного капіталу регіону; T_I – темпи зростання інвестицій; T_D – темпи зростання доходів підприємств; T_O – темпи зростання оновлення основного капіталу; T_V – темпи зростання валової доданої вартості; T_F – темпи зростання фондівіддачі основного капіталу; T_K – темпи зростання вартості основного капіталу; T_P – темпи зростання прибутків підприємств.

За допомогою цієї формули теж можна визначати пріоритетний напрямок, який потрібно фінансувати за рахунок державних інвестицій, субсидій, пріоритетний напрямок буде той, де більше значення інтегрального індекса економічного зростання за рахунок оновлення основного капіталу.

Оновлення основного капіталу залежить від мотивації підприємств виділення коштів на інвестування в оновлення основного капіталу, темпи зростання доходів, оновлення основного капіталу представлено в табл. 4.

З табл. 4 видно, що у Львівській обл. темпи зростання доходів у промисловості, будівництві, транспорті і зв'язку були швидшими, аніж темпи зростання оновлення основного капіталу відповідно в Україні. Отже, причиною сповільнення темпів оновлення основного капіталу було не тільки зменшення доходів підприємств.

Із врахуванням попереднього інвестиційну політику регіону необхідно орієнтувати не на проїдання коштів, виділених для інвестування оновлення основного капіталу, інвестувати там, де найгірше, а навпаки, інвестувати там, де можна одержати найбільше економічне зростання, і за рахунок цих локомотивних видів економічної діяльності оздоровлювати інші. Отже, потрібно змінювати інвестиційну політику в регіонах.

Інвестиційна політику регіону характеризується трьома основними напрямками:

- регулювання загальних розмірів інвестицій;
- формування структури інвестицій;
- підвищення ефективності інвестиційного процесу.

Табл. 4. Зростання доходів, оновлення основного капіталу у Львівській обл., України у 2007-2011 рр.

Показник	Роки					
	2007	2008	2009	2010	2011	Середнє значення
Львівська обл.						
Темпи приросту доходів у промисловості, %	162,54	160,27	24,87	365,01	147,05	174,30
Темпи приросту доходів у будівництві, млн грн	158,32	155,12	55,04	151,39	114,80	119,09
Темпи приросту доходів у транспорті і зв'язку, млн грн	112,36	111,30	85,61	130,08	100,04	106,76
Темпи приросту оновлення основного капіталу у промисловості, млн грн	112,63	105,30	132,23	101,79	103,44	110,69
Темпи приросту оновлення основного капіталу у будівництві, млн грн	115,24	110,18	102,56	100,02	107,64	105,10
Темпи приросту оновлення основного капіталу у транспорті і зв'язку, млн грн	112,64	110,32	107,25	100,02	100,00	104,40
Україна						
Темпи приросту доходів у промисловості, млн грн	195,32	180,39	87,95	132,06	124,80	138,37
Темпи приросту доходів у будівництві, млн грн	132,36	125,63	88,17	101,04	106,29	105,28
Темпи приросту доходів у транспорті і зв'язку, млн грн	116,27	115,36	33,91	103,80	107,91	118,53
Темпи приросту оновлення основного капіталу у промисловості, млн грн	112,3	110,5	103,29	96,38	101,28	101,97
Темпи приросту оновлення основного капіталу у будівництві, млн грн	109,8	105,3	100,28	99,50	98,91	100,69
Темпи приросту оновлення основного капіталу у транспорті і зв'язку, млн грн	114,2	115,8	99,78	98,07	100,25	102,11

Джерело: [5-8]

Перший напрям діяльності інвестиційної політики визнають прихильники державного регулювання, коли ставиться мета про згладжування коливань кон'юнктурних циклів і захист економіки від перегріву, або як допомога у поверненні до оптимального стану у часи економічних криз. До головних цілей регулювання величини інвестицій відносяться:

- протидія рецесії;
- сприяння зростанню;
- зміцнення тенденції до оживлення і розвитку;
- елімінація загроз перегріву кон'юнктури;
- зменшення безробіття.

Другий напрям є тісно пов'язаний із плануванням економічних перетворень і їх спрямуванням. Через управління реалізацією інвестиційних процесів регіонів можливо формувати вигляд структури оснащення регіону основним капіталом у формі основних засобів. Велику роль у цьому відіграє контрольований розвиток інфраструктури (енергетики, шляхів та ін.) разом із просторовим плануванням, а також підтримка державою сучасних видів економічної діяльності і впровадження науково-технічного прогресу.

Третій напрям стосується передусім соціальних інвестицій та їх ефективності. Особливу роль вони відіграють в економіках, де є брак основного капіталу, а отже, переважно у слабозвинених економіках. Дії у цьому вимірі

зводяться до якнайефективнішої реалізації інвестицій, а після цього до зміцнення зв'язку між інвестиційними коштами й одержанням ефектів від них.

З огляду на це, інвестиційну політику у регіоні потрібно проводити з врахуванням потреб економіки та пошуку точок зростання, для чого потрібно проводити моніторинг використання державних трансфертів у модернізації основного капіталу виробничої сфери регіону та економічного зростання, що відображено у табл. 5.

Табл. 5. Організація моніторингу використання державних трансфертів у фінансуванні модернізації основного капіталу виробничої сфери та економічного зростання у регіоні

Вплив трансфертів на зростання економіки в регіоні	Вплив трансфертів на зростання інвестицій у регіоні	Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів місцевих бюджетів на одиницю приросту трансфертів, грн/грн Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів підприємств на одиницю приросту трансфертів, грн/грн Приріст інвестицій в основний капітал за рахунок коштів банків та ін. позик на одиницю приросту трансфертів, грн/грн Приріст іноземних інвестицій в основний капітал на одиницю приросту трансфертів, грн/грн
	Вплив трансфертів на зростання доходів у регіоні	Мультиплікатор трансфертів у разі використання міжбюджетних коштів переважно для соціальних потреб Мультиплікатор трансфертів у разі використання міжбюджетних коштів переважно для фінансування підприємств виробничої сфери, які є точками зростання
Інвестовіддача на підприємствах виробничої сфери	Інвестовіддача на підприємствах промисловості	Приріст доходу відносно приросту інвестицій на підприємствах промисловості
	Інвестовіддача на підприємствах будівництва	Приріст доходу відносно приросту інвестицій на підприємствах будівництва
	Інвестовіддача на підприємствах транспорту і зв'язку	Приріст доходу відносно приросту інвестицій на підприємствах транспорту і зв'язку
Виділення коштів підприємствами на оновлення основного капіталу	Промисловість	Темпи зростання приросту доходів у промисловості Темпи зростання приросту оновлення основного капіталу у промисловості
	Будівництво	Темпи зростання приросту доходів у будівництві, млн грн Темпи зростання приросту оновлення основного капіталу у будівництві
	Транспорт і зв'язок	Темпи зростання приросту доходів у транспорті і зв'язку Темпи зростання приросту оновлення основного капіталу у транспорті і зв'язку
Види економічної діяльності виробничої сфери переважного інвесту-	Промисловість	Валова додана вартість / інвестиції Вироблена продукція / інвестиції
	Будівництво	Валова додана вартість / інвестиції Вироблена продукція / інвестиції

вання за рахунок субсидій	Транспорт і зв'язок	Валова додана вартість / інвестиції Вироблена продукція / інвестиції	
Оновлення основного капіталу у виробничій сфері регіону за рахунок субсидій	Промисловість	Оновлення основних засобів промисловості / субсидії, надані регіону Частка оновлення основних засобів / субсидії, надані регіону Оновлення машин і обладнання промисловості / субсидії, надані регіону Частка оновлення машин і обладнання промисловості / субсидії, надані регіону	
		Будівництво	Оновлення основних засобів промисловості / субсидії, надані регіону Частка оновлення основних засобів / субсидії, надані регіону Оновлення машин і обладнання промисловості / субсидії, надані регіону Частка оновлення машин і обладнання промисловості / субсидії, надані регіону
			Транспорт і зв'язок

Запропоновані моніторинг та модель економічного зростання можна використовувати для обґрунтування ролі державних трансфертів у фінансуванні модернізації основного капіталу виробничої сфери регіону, обґрунтування економічного зростання у регіоні, виробничій сфері, віднайдень коштів для виведення підприємств із стану стагнації.

Література

1. Непочатенко О.О. Недоліки бюджетних відносин на рівні бюджетів місцевих громад / д-р екон. наук О.О. Непочатенко, канд. екон. наук П.М. Боровик, Л.В. Павлічук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://intkonf.org>.
2. Лук'яненко І.Г. Трансформація джерел доходів місцевих бюджетів / І.Г. Лук'яненко // Фінанси України : журнал. – 2004. – № 12. – С. 31-38.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування, ратифікована Законом України № 52/97-ВР від 15.07.1997 року. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036.
4. Самюелсон Пол А. Макроекономіка : пер. з англ / Пол А. Самюелсон, Вільям Д. Нордгауз. – К. : Вид-во "Основи", 1995. – 544 с.
5. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Державна служба статистики України / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Вид-во ТОВ "Август Трейд", 2012. – 558 с.
6. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Вид-во ТОВ "Август Трейд", 2011. – 560 с.
7. Статистичний щорічник Львівської області за 2011 рік. – У 2-ох част. / Держком. статистики України. Головне управління статистики у Львівській області / за ред. С.І. Зимовіної. – Львів, 2012. – Ч. 1. – 368 с., Ч. 2. – 288 с.
8. Статистичний щорічник Львівської області за 2010 рік. – У 2-ох част. / Держком. статистики України. Головне управління статистики у Львівській області / за ред. С.І. Зимовіної. – Львів, 2011. – Ч. 1. – 362 с., Ч. 2. – 280 с.

Андел И.В. Роль государственных трансфертов в финансировании модернизации основного капитала производственной сферы региона

Осуществлена оценка влияния трансфертов на развитие экономики, производственной сферы региона, оценка эффективности использования инвестиций в сфере производственной, оценка мотивации предприятий к обновлению основного капитала, предложена модель экономического роста в регионе за счет модернизации основного капитала, предложена организация мониторинга использования государственных трансфертов в финансировании модернизации основного капитала производственной сферы и экономического роста в регионе.

Предложенные модель экономического роста и проведение мониторинга использования государственных трансфертов и экономического роста могут послужить для повышения эффективности использования государственных трансфертов и субсидий.

Ключевые слова: государственные трансферты, обновления основного капитала, производственная сфера региона, инвесторотдача, экономический рост, мониторинг, цепочка экономического роста.

Андел I.V. The Role of State Subsidies in Financing Fixed Assets Modernisation of the Region's Productive Sphere

The estimation of subsidies influence on development of economy and productive sphere of the region, efficiency of the investment use in the field of production, motivation of enterprises to improving fixed assets is carried out. The model of economic increase in the region due to modernisation of fixed assets is offered. Monitoring of state subsidies use is proved to be useful in financing of productive sphere fixed assets modernisation and economic growth in the region. The offered pattern of economic growth and monitoring of state subsidies use and economic growth are stated to serve the increase of efficiency of the state subsidies use.

Key words: state subsidies, improving of the fixed assets, productive sphere of region, investment return, economic growth, monitoring, economic growth chain.

УДК 215:231.75:128

Доц. А.В. Шлапак, канд. екон. наук – КНЕУ, м. Київ

ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ДЕРЕВНИХ НАСАДЖЕНЬ ІСТОРИЧНОГО ЯДРА НАЦІОНАЛЬНОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ "СОФІЇВКА"

З метою охорони і збереження вікових зелених насаджень у межах об'єктів і територій природно-заповідного фонду України запропоновано базу даних для розроблення програми методологічного забезпечення грошової оцінки їх вартості. Рекомендовано вартість деревних паркових насаджень визначати за матеріально-грошовою оцінкою на кореню з подальшим застосуванням коефіцієнтів за рангом у структурі, світовим місцем і значимістю, призначенням деревних насаджень, а також критеріїв оцінки декоративної групи рослин, кількості інтродукованих рослин, географо-естетичної оцінки ландшафту, походження і цінності інтродуцентів. Розраховано вартість вікових деревних насаджень історичного ядра "Софіївки" на кореню в сумі 766649,93 грн, а з урахуванням коефіцієнтів – 141,3 млн грн.

Ключові слова: ПЗФ України, насадження, облік, запас, вартість, грошова оцінка.

Вступ. Згідно з фізикогеографічним та географічним розподілом місто Умань розташоване у Лісостеповій зоні Придніпровської височини Центральної України. Рельєф цієї території характеризується великим розчленуванням поверхні і складається з плакорів на водорозділовому плато, долин річок Уманки та Бабанки та їхніх приток. Внаслідок ерозії плакори сильно розрізані балками, ярами та схилами. Територія дендрологічного парку "Софіївка" займає долину річки Кам'янки, що пересікає парк у північно-західному напрямку та долину і між-

балочне плато Грекової балки і балки Звіринець, що межують із долиною р. Кам'янки з правого боку. Русло річки характеризується різною шириною від 1,5 до 2,0 м з різною висотою берегів.

До складу функціональної структури парку, в існуючих межах, входить історичне ядро, що сформувалось у 1796-1813 та 1838-1852 рр. У геологічному плані історичне ядро "Софіївки" розташоване на гранітному батоліті мезомагматичного характеру, товщина порід якого досягає 40-45 м. Граніти залягають на глибині 20-40 м і в руслі р. Кам'янки, по ярах та балках парку часто виходять на поверхню, де характерний природний рельєф місцевості став обрамленням парку, а фрагментарні доповнення малими архітектурними формами і рослинністю, як аборигенною, так і інтродукованою, є цінними елементами та аспектами композицій, які вписуються в долину р. Кам'янки, її береги та плато, включають широке поле видів, пов'язаних із відкритим ландшафтом.

Отже, парк є прикладом того як органічно можна поєднати природу і мистецтво. Дерева та кущі, каміння та газони, водні дзеркала та фонтани, скульптура та архітектура – все це доповнює і художньо розкриває непересічний рельєф берегів річки Кам'янки. Долина річки є просторовою віссю, на яку орієнтуються майже всі архітектурні композиції. А оскільки "Софіївка" є пам'яткою садово-паркового мистецтва кінця XVIII – початку XIX ст., об'єктом туризму і екскурсій, науки та місцем відпочинку як мешканців Умані, так і відвідувачів з різних куточків Землі, то це зумовлює необхідність розрахувати грошову оцінку як паркових композицій, так і зелених насаджень парку як об'єкта природно-заповідного фонду України.

Виділення не вирішених раніше частин досліджуваної проблеми. У "Софіївці" з перших років свого створення було посаджено аборигенні та інтродуковані рослини, але починаючи з 1890-х років і донині вона стала великим центром інтродукції та акліматизації рослинного біорізноманіття у Правобережному Лісостепу України, про що свідчать роботи відомих вчених А.Л. Липи [1], В.П. Шлапака, І.С. Косенка [2] та складені каталоги інвентаризації рослин парку [3]. Проте методологічні основи проведення інвентаризації та таксації багаторічних насаджень в історичних парках України, розрахунок матеріально-грошової оцінки їх вартості не висвітлено. Хоча, варто зауважити, що в окремих працях В.П. Кучерявого [5] порушено питання інвентаризації паркових насаджень, а в працях Я.В. Ковалю [4] та А.В. Шлапака [6] висвітлено питання економічної оцінки лісових насаджень природно-заповідного фонду України. Проте питання вартісної оцінки деревних насаджень парків залишається не дослідженим.

Результати дослідження. Національний дендрологічний парк "Софіївка" НАН України є пам'яткою садово-паркового мистецтва XVIII – XIX ст. Це об'єкт туризму та екскурсій, науки та інтродукції декоративних рослин, місцем відпочинку мешканців Умані.

До складу функціональної структури парку "Софіївка", в існуючих межах, входить історичне ядро та нова Західна частина парку, що є територією для наукової діяльності і зниження антропогенного навантаження на історичне ядро. Також до парку належать території поза існуючими межами: розсадник